

TIHANYI TIBOR

ÁHÍTATTAL
ILLENDŐEN
Nemesen

A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT KIADÁSA

ÁHITATTAL, ILLENDŐEN, NEMESEN

APRÓ SZABÁLYOK

VALLÁSI GYAKORLATAINK HELYES VÉGZÉSÉHEZ

NEVES LEKIPÁSZTOROK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

ÖSSZEÁLLITOTTA

TIHANYI TIBOR DR

a plarista hittudományi főiskolán a lekipásztorkodástan
tanára

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA
BUDAPEST

A magyar piarista rendfőnök 68/1942. sz. engedélyével.

Nihil obstat. Dr. Michael Marczell, censor dioecesanus. Nr. 5479/1942.
Imprimatur. Strigonii, die 9. Julii 1942. Dr. Michael Török, vicarius
generalis subst.

Stephaneum nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28
Felelős : ifj. Kohl Ferenc.

NÉGY ÉVEN KERESZTÜL válogatva, csiszol-
gatva, néhány fontos vezérgondolatot szed-
tem össze, ebbe a kis könyvbe.

Mérjük hozzá egyenként mindegyikhez saját
elveinket, értesültségünket. Gondolom, eléggé
használható segédeszközt nyújtok benne a reánk-
bízottak vallási ízlésének, szokásainak alakítására
és nemesítésére.

Minden mondatát szeretet sugallta. Olvas-
gassuk hát jó szívvel és mi is szeretettel sugároz-
zuk tovább.

Szülőknek, nevelőknek, lelkipásztoroknak,
egyesületek vezetőinek, tagjainak s általában fel-
nőtt katolikusoknak a kezébe szánom.

Tegyük általa szebbé, formásabbá, méltóbbá
és áhítatosabbá istentiszteletünket.

Hálás köszönetem a Budai Papok Baráti
Körének az ismételt megtárgyalásokért és az
értékes hozzászólásokért.

Különösképpen pedig Hévey Gyula dr.,
Kátay Béla dr. székesfővárosi plébános urak-
nak és Albert István dr. piarista teológiai tanár
úrnak az átnézésért és hiányokat pótló észrevé-
teleikért.

Néhány jó szemponttal segített : Frána Péter
Antal : Templomi illemtan. Arad, 1930. és
Ajtai Kálmán dr. : Katolikus iránytű. Buda-
pest, 1941.

Ájtotosságokon.

Ájtotosságon résztvenni még korántsem túlzás.

Ha nem is parancsol oda az ájtotosságokra törvény, nem szabad azt gondolnunk, hogy fölöslegesek.

Nagy szegénység volna tőlem, ha lenézném a templomi ájtotosságokat.

A templomi ájtotosság segít átélni az egyházi év fontos eseményeit.

A májusi, októberi és nagyböjti ájtotosságokért méltán irigykedhetnek a katolikusokra.

Ha sohasem járnék ájtotosságokra, igen sok szép élménytől, kegyelemtől, okulástól fosztanám meg magamat.

Ájtotosságokon lenni azért olyan fölemelő, mert az önként végzett áhitatgyakorlat kétszeresen édes.

Szentségimádáskor nekem is kell tisztelegnem Krisztusunknál.

A litániát is nekünk tartják, járjunk hát el reá.

Szentmisét a litánia sohasem pótolhat.

Vegyünk részt a nagyheti szertartásokon: nagycsütörtökön, nagypénteken és nagyszombaton.

Szilveszterkor az ó=áldást el nem mulasztanám!

Babonaságokról.

Krisztus oltalmában bízva merjünk ellenszegülni a babonaságoknak.

Néha templomban találunk, máskor póstán kapunk érzelgős=édeskés imaszövegeket, nagy

szerencse=ígéretnel, vagy amennyiben az imát nem használók, súlyos fenyegetésekkel megtoldva. Műveletlen keresztények sötét babonái ezek: az Úr Jézus nevében megsemmisítendőek.

A bosszúállás és ártás szelleme Isten minden szentjétől távol áll.

Álmok után igazodni nem keresztényi dolog.

Fájós szemre orvosság kell, nem szenteltvíz.

Szentelt barka nem használ a torokfájás ellen.

Az úrnapi sátorlombnak nincsen bűvös ereje.

Megmondjam nyiltan, mik a babonás szokások? A gonosz szellemek felekezetének furcsa szertartásai, még ha közben nem is gondolnak rá azok, akik végzik.

Betegen.

Súlyos betegünknek szentségi böjtjéről kérünk szakvéleményt valamelyik paptól.

A szent kenet szentségével még egészséges koromban meg kell barátkoznom.

Sok olyan ember él jó erőben=egészségben, aki talán nem is egyszer felvette már eddig a szent kenet szentségét.

Ha Isten rendeléséből csakugyan utolsónak bizonyul a szent kenet, akkor is a legüdvösebb örök=élet=biztosítás.

A halálos beteget fölvilágosítani az életnek egyik legkeményebb feladata, de kitérni előle semmiképp sem szabad.

A veszedelemre való figyelmeztetés még egyáltalán nem merénylet a betegnek esetleges gyógyulása ellen; a túlságosan kíméleteskedő meghátrálás viszont igazán merénylet: — egy veszélyben forgó lélek örök boldogsága ellen.

A lélek örök sorsa elég komoly ok, hogy bete=

günket egy kis megrázkódtatásnak kitehessük érte.

Ha valakit szeretettel figyelmeztetünk a halálveszedelemre, ez magában véve nem szokott véges lenni.

A beteg csak első pillanatban retten meg az esetleges elmúlás komoly ténye előtt, utána csak hálás az őszinte szóért, s rendszerint megnyugszik.

Ha átmenetileg talán meg is sínylené a beteg a figyelmeztetést a végső készületre, még ebben az esetben is feltétlenül megéri.

A súlyos beteget kell kímélni és biztatni, de elámítani nagy bűn volna.

A beteggel az beszéljen, ki legtapintatosabban tud bánni a szóval.

Ha betegünk nem akarná felvenni a szentségeket, idejében jelezzük ezt plébánosunknak, ő majd megpróbál a lelkére beszélni.

Közvetlen halálveszélyben indítsuk föl magunkban a tökéletes bánatot.

A szegény, gyámoltalan haldoklónak segítségünk tökéletes bánatot ébreszteni.

A tökéletes bánat legrövidebb változata: «Istenem, csak azért bánom bűneimet, mert szeretlek Téged!»

A szentkenet szentségének kiszolgáltatásához a beteget s környezetét hozzuk szépen rendbe és amennyire csak lehet, igyekezzünk gondoskodni tiszta levegőről.

A szentkenethez és a beteg áldozásához jó, ha állandóan tartunk otthon szentelt gyertyát.

A szentkenet szentségének kiszolgáltatásához ajánlatos egy kis oltárt rögtönözni, amely ennyiből áll: szép fehér terítőn két szál gyertya közé feszület, vagy szentkép.

A jelképes kis oltárra egy tiszta tányéron te-

gyünk egy kanálnyi sót, kevés puha kenyérbelet, egy pohárban tiszta vizet, mellé egy kis vattát, továbbá — ha van — akkor egy kevés szenteltvizet és egy kis, hintésre alkalmas gallyacskát.

A beteghez érkező pap tulajdonképpen már szertartásközben van, tehát hacsak nem szükséges, ne igen zavarjuk megszólításunkkal, vagy panaszkodással.

A pappal együtt érkező Oltáriszentséget az egész ház kellő tisztelettel fogadja, lehetőleg térdenállva.

Ha a Szentségi Krisztusnak megadtuk a tiszteletet, vonuljunk ki a szobából, húzódjunk el jó messzire, hogy betegünk szentgyónását nyugodtan végezhesse.

Míg a pap a beteggel a szentgyónást intézi, a család valahol buzgón imádkozzék, hogy a beteg szentgyónása minél jobban sikerüljön.

A szentáldozásra viszont mindenki jöjjön be, s lehetőleg térdenállva imádjá a Legszentebbet.

A kis vattagolyócskákat s a kenyérbéldarabokat, melyekkel a pap a szent olajat letörölte, kellő tisztelettel a tűzbe kell vetni.

Az áldoztatás után használt kézöblítővizet legalkalmasabb, ha cserepes virágra öntjük.

A haldokló mellett, esetleg vele közösen, imádkozzunk hangosan, lassan és tagoltan.

A sírban is Isten tenyerében lesznek !

Bérmáláskor.

A bérmálás a keresztyén nagykorúság szentsége.

A bérmálás nyílt hitvallás Krisztus Egyháza mellett.

A bérmálás nagy szentsége Krisztus harcosává tesz.

Legmegfelelőbb a serdülés korában bér=
málkozunk, de, ha előbb nem tehetjük, felnőtt
korunkban sem szégyen bér=

málkozni.
A bér=

málázóknak néhány héttel előbb jelent=

kezniök kell oktatás céljából.
Bér=

málásra jelentkezve, keresztlevelünket is
vigyük magunkkal.
A lányok bér=

maanyát, a fiúk bér=

maatyát vá=

lasszanak.
Nemcsak bér=

maszülönk nevét vehetjük föl
bér=

manévként.
Bér=

maszülönk csak olyat lehet kérni, aki jó
katolikus és meg van bér=

málkozva.
Akinek a házassága katolikus értelemben nin=

csen rendben, bér=

maszülő nem lehet.
Bér=

maszüleinknek vallási szempontból joguk
és kötelességük beleszólni életünkbe.
Jó, ha a bér=

málázó és bér=

maszülő a bér=

málás
alkalmára együtt gyónnak és áldoznak.
A bér=

málás előtti gyónást és áldozást tanácsos
előtte való napon végezni.
Bér=

macédulánkat ne felejtsük otthon.
A bér=

málás előtt nem kell, sőt nem is taná=

cso= éhgyomorral lennünk.
Bér=

málásunk előtt indítsunk bánatot, utána
meg ne felejtsünk hálaadást végezni.
Bér=

máláskor ne távozzunk el a püspök záró=

áldása előtt.
Bér=

máláskor különösen fontos, hogy a ren=

dezőség utasítása szerint viselkedjünk.
A bér=

maajándék csupán arra akar segíteni,
hogy jobban át tudjuk élni a Szentlélek Úristen
nagy ajándékait.
Bér=

maajándékunk legyen keresztényi módon
szerény s vallásos jellegű.
A nagy eszem=

iszom és a minden áron való

szórakozni akarás, sokszor még ugyanazon napon könnyen elpusztítja a bérálás kegyelmeit.

A bérálás napja legyen ünnep a családban.

Böjtök.

Maga Krisztus Urunk szigorúan böjtölt, s követőinek is gyakran ajánlja a böjtöt.

Péntekenként már az apostolok korában is böjtöltek a keresztények.

A böjt lelkiismeretes megtartása nélkül komoly katolikus család el sem képzelhető.

Ahol a böjtöt pontosan megtartják, ott az egész házon szelíd önuralom s összhang érezhető.

A böjtszegő ember önző, ösztönös és durva minden téren.

Aki a böjtöt nem hajlandó megtartani, igen keservesen adja meg az árát, mert önmagát megtagadni semmiben sem tudja majd.

A böjt ilyenformán nagyon fontos dolog, hiszen önuralomra mindig szükségünk van.

A böjt ellen gyakran hallom: «Ami bemeleg szájamon, az ugyan be nem szennyez, hanem ami kijön rajta!» — Nem is az ételek mocskolják be a lelket, hanem a törvénszegés!

Ha Egyházunk a böjtölést nem parancsolná meg súlyos bűn terhe alatt, nem tartanók kellőképpen fontosnak.

A betegeskedőkre, s az igazán nehéz testi munkát végzőkre nem áll a böjti parancs.

Ha valaki úgy érzi, hogy a böjti parancsokat nem tudja teljesíteni, beszélje meg ügyét a gyóntatójával.

Katonák, csendőrök, rendőrök, vasutasok,

matrózok és házuknépe bizonyos böjti engedményekben részesülnek.

A böjt nemcsak annyit jelent, hogy húsételt nem eszünk.

A szó szoros értelmében vett böjt annyit jelent, hogy egy nap legföljebb háromszor étkezzünk, de csak egyszer lakunk jól.

Az egyszeri jóllakást estére is halaszthatom.

A csak háromszori étkezés s az egyszeri jóllakás: a betöltött 21. évtől az elkezdett 60. esztendőig kötelez.

A hústilalom törvénye a betöltött 7. életévétől életünk végéig kötelez.

Szigorú böjt az, ha csupán háromszor étkezhetünk, egyszer lakunk csak jól és húsételt nem eszünk.

Enyhített böjti napon: háromszor étkezhetünk, csak egyszer lakunk jól s délben és este húst is ehetünk.

Hústilalmi napokon egyéb fajta ételt akárhányszor ehetünk.

Szigorú böjti napok: karácsony, húsvét, pünkösd és nagyboldogasszony előző napja, továbbá hamvazószerda, nagyböjt minden péntekje, s a kántorböjtek péntekjei.

Nagyszombaton csak déli 12 óráig kell böjtezni.

Enyhített böjti napok: nagyböjt minden hétköznapija (pénteket kivéve), mindenszentek előtti nap, kántorböjtek szerdája és szombatja.

A «kántorböjt» elnevezés elcsavart latin beszéd, jól érthető magyarsággal «évszaki böjt» lenne.

Az évszaki, vagy másnéven kántorböjti napok: hamvazószerdára (tavasz), pünkösd ünnepére (nyár), szent kereszt ünnepére (szept. 14. őszi),

Szent Luca napjára (dec. 13. tél) következő szerda, péntek és szombat.

A három kántor=, vagy évszabköjti nap közül: a péntek szigorú böjt; szerda, szombat enyhített.

Ádvent hétköznapijain manapság már nincs böjt.

Hústilalmi nap van az év minden péntekjén, valamint az összes szigorú böjti napon.

Az utas ember nálunk a hústilalom alól csak akkor van felmentve, ha hústalan ételt semmi-kép sem kaphat.

Hústilalmi napokon ne rendezzünk vendég-séget, s ne fogadjunk el meghívást ebédekre, vacsorákra.

El nem kerülhető, rendkívüli esetekben, egy-egy alkalomra plébánosunktól kell kérni fel-mentést a böjt alól, de vigyáznunk kell, hogy raj-tunk senki meg ne botránkozzék.

A hirtelenében jött meglepetésekre minden gondos háziasszony tartson készenlétben egy-két hústalan étrendet.

Szalonna, háj, húsleves és töpörtyű: hús-ételnek számít.

A hidegvérűek húsát nem tekintjük húsételnek.

Hústilalmi napokon is szabad zsírral főzni, és zsíroskenyeret enni.

Igen kis mértékben, csak ízesítőnek, bizonyos ételeket hústilalmi napokon is, szabad meghin-teni egy kis töpörtyűvel.

Búcsúk.

Amikor csak alkalmunk van, igyekezzünk búcsút nyerni.

Búcsúnyerésekkel a lelkem jövőendő boldog-ságát munkálom.

Búcsút csak úgy nyerhetek, ha tiszta a lelkem.

Hogy 200, 300, 500 napi búcsú egészen pontosan mennyi büntetésünk elengedését jelenti, azt csak a jó Isten tudja, de biztos, hogy csökkenti a vezekelni valóinkat.

Teljes búcsút nyerni nem könnyű dolog.

A templom=búcsú a megszentelődésünknek és nem a kilengéseknek a napja akar lenni.

Fegyelmetlenségekkel ne szentségtelenítsük meg a templom=búcsú szent napját.

A templom=búcsúkon igen könnyen csúffá lehet tenni az Anyaszentegyházat.

Családi szentélyünk.

Egyszer kereszt a házasság, máskor meg boldogság, de ne feledd, hogy mindkettőt Isten keze adja.

Éld a házasság életedet Isten tervei szerint.

Isten rendelése szerint a férfi a családfő.

Az apa a család kormányja és eltartója, az anya az étető és összetartó lelke.

Hitvestársunk nem rabszolgánk!

Az igazi szeretet a másik javát nézi.

Tartsd igen nagy tiszteletben hitvestársadat.

Kölcsönös becsülés nélkül nincs jó házasság.

A jó katolikus szülők jutalma és kiváltsága, hogy gyermekeik előtt példaképül szolgálhatnak.

Családi viszonylatokban százszorosan igaz Krisztus Urunk szava: «Jaj annak, aki által botrány jó!»

Civakodó házastársak: az emberek előtt botrány, az Úr előtt csúfság.

A békülés csillaga mindig ott ragyogjon házasságod égén.

Ne nyugodjék le a nap haragotok fölött!

Mindannyian hibázhatunk, épp azért a megbocsájtás egyetemes kötelesség.

Komoly, katolikus szellemű családban idejében fekszenek és idejében kelnek.

A szentelmények a család hitét biztosítják.

Szép, ha közösen végezzük az asztali áldást.

A kenyérre szegés előtt rajzoljunk a kés hegyével keresztet.

Ha leesik a kenyér, felemelem s megcsókolom, mert az Isten ajándéka.

Aki lefekvéskor eloltja a lámpát, Dicsértesséket mond, s minden ébrenlevő felel: Mindörökké. Amen.

Éjjeliszeikrényünk fölé akasszunk szenteltvíztartót, hogy mielőtt nyugovóra térünk, meghinthessük magunkat szenteltvízzel.

A párnánkat minden este jelöljük meg kereszttel.

Jó katolikus hajlékban feszület is legyen.

Tartsuk fontosnak, hogy legyen Jézus Szíve képünk.

Ajánljuk föl otthonunkat az Úr Jézus Szent Szívének.

Szenteltvizet állandóan tartsunk otthon.

Az első szentáldozási és a bérmlási képet otthonunk tisztas helyén akasszuk a falra.

Ügyeljen az édesanya, hogy mindenkinek legyen imakönyve, olvasója.

A családi biblia az istenadta gyermekek bejegyzett névsorával, mely ereklüként szállt nemzedékről-nemzedékre, fölújítást érdemlő, régi, szép hagyomány.

Egy kis átgondolás után fölnőttéssel is belátom, hogy a karácsonyfát mégis a Kis Jézus hozza.

Karácsonyfa gyujtáskor imádkozzék s énekeljen együtt az egész család.

Vízkeresztkor szép szokás házszentelést tartani.

Szoktunk=e húsvétkor ételt szenteltetni?

Jó keresztény házások az esküvő évfordulóját gyónással és áldozással ünneplik.

A katolikus hajlékok legfőbb védőszentje Szent József.

Ha gyermeket ad az Isten, fogadd el.

Gyermekváró édesanyák égi pártfogója Sarlós Boldogasszony.

Mikor eljön az ideje, hogy az édesanya világára hozza gyermekét, egy=két héttel előtte végezze el szentgyónását.

A szenvedések nehéz órái előtt pedig minden édesanya önmagát és kicsikéjét bizalommal ajánlja a Szent Szűz oltalmába.

Gyermekeink kis kacsóit korán kulcsoljuk imára.

Az a legédesebb ima, amelyre valamikor az édesanyánk tanított.

Gyermekdédelgető, ösztönös hajlamainkat keresztényi okossággal kell, hogy mérsékeljük.

Ki gyermekét kényezteti, csak jövőjét nehezíti.

A keresztény szellemű gyermeknevelés szigorúnak és szeretetnek egyformán juttat szerepet.

A szülői szigorúság sohase jelentsen minden gyöngédségtől mentes, rideg elzárkózást.

A családi nevelésben egy jókor jött, igazságos, mértékkel mért nyakleves sokszor hatásosabb, mint egy hosszú prédikáció.

A keresztény mérséklet a gyermekfenyítés egyik alaptényezője.

A keresztény jó ízléssel nem egyeztethető össze, hogy a szülő magázza a gyermekét.

Mindent meg kell tennem, hogy gyermekeimet katolikus iskolába járathassam.

Gyermekeink vallásgyakorlatait mi is tartsuk szemmel.

Ha esetleg gyermekeim testi-lelki életében nehézség mutatkozik, legelőször mindig a gyónatószékhelyben kérjek rá tanácsot.

A névnapom elsősorban védőszentem ünnepe.

Csak úgy tudom védőszentem példáját követni, ha jól megismerem élettörténetét.

A névnap ünneplésem bevezető mozzanata: kora reggel szentmise, gyónással és áldozással.

Örvendezzünk névnapunkon, de a reggel szerzett megszentelő kegyelem maradjon meg bennünk.

A keresztény cseléd nem rabszolga, hanem inkább családtag.

Alkalmazottaink lelki ügyeire is fordítsunk gondot.

Ruhátlan képek és szobrok gyermeknevelő hajlékba nem valók.

Jó katolikus családban másítható dolgokat rádió sem engednek be.

Komoly katolikus ember káromkodást nem tűr a háza tájékán.

Egyletekben.

A vallásos egyesület nagy segítség és serkentés lehet a hitéletben.

Mi is lépünk valamelyik vallásos egyesületbe.

Legyen gondom rá, hogy családomnak minden tagja bekerüljön neki való vallásos egyletbe.

Hogy melyikünknek milyen egyesület való, megérdeklődhetem gyóntatóatyámnál, vagy a plébánián.

Ha egyletbe léptem, teljesítsem is a vállalt kötelezettségeket.

Az egyleti munkában rám is számíthassanak.
Ha egyébként tehetjük, szívesen vállaljuk a vezetés gondjait is.

Ha nem nekem való, ne vállaljak tisztséget.

A vallásos egyesület ne váljék pletyka=központtá.

Készségesen munkálkodjam az Egyházzal együtt.

Amit Egyházamért teszek, Isten ezerféleképpen fizeti majd vissza.

Az Egyház harcoló és építő munkájához nem elég a papság: ez csupán tisztikar lenne, de hadsereg nélkül.

Az igazi katolikus nem nézheti tétlen az Anyaszentegyház erőfeszítését; ahol csak teheti, maga is segít a munkában és harcban, ez az úgynevezett Katolikus Akció.

Vezényszó nélkül, szervezettség híján lehetetlen eredményes csapatmozdulatot tenni; készségesen figyeljünk az Akció Katolika vezetőségének irányító szavára.

Esküvőn.

A katolikus házasság soha fel nem bontható.

A házasság elsősorban a lélekre épül.

Önfegyelem nélkül senki se merjen házasságot kötni.

Vegyesházasságot is csak katolikus templomban szabad kötni.

A szabályszerűen kötött vegyesházasságot máshitű templomban is megáldatni: tilos!

Ha csak egy mód van rá, kerüljük el a vegyesházasságot.

A vegyesházasságkötés legáldásosabban úgy előzhető meg, ha a nem-katolikus fél szépen visszajön ősei katolikus vallására.

Mikor egy máshitű ember katolikussá lesz, nem hittagadó, sőt éppen visszatér az eredeti, igaz hithez.

Katolikus ember semmi szín alatt sem térhet más vallásra, mert ezáltal elpártolna Jézus Krisztus Egyházától.

Katolikus ember vegyesházasságot csak úgy köthet, ha reverzálist kapott.

A máshitű fél a reverzális által csupán ősei=nek eredeti hitére küldi vissza gyermekeit; ez tehát végelemzésben helyreigazítás.

Ha egy katolikus ember reverzálist adna, ezzel elzárná magát a szentségektől.

A reverzálissal tévhitre adnók gyermekeinket.

Közeli rokonnal ne kössünk házasságot.

Ne kössek le magamnak idő előtt senkit.

Túlkorai házassági ígéretből rendszerint sok bonyodalom támad.

Minden házasságot előzzön meg legalább fél=éves jegyesség.

Iparkodjam megismerni jegyesemnek lelkét.

A jegyesség idejét ne nyujtsuk hosszúra.

Az evangéliumi igénytelenség a házasulandókat igen sok akadályon átsegítheti.

Jegyesoktatásra az esküvő előtt legalább egy hónapot kell szánni.

Jegyesekre is érvényes a Tízparancsolat!

Jegyespárok jövőjének legnagyobb ellensége a teljesen zavartalan, biztonságos együttlét.

Óvjam jegyesemet önmagától és magamtól.

Ha a jegyesekben nincs meg az áldozatosság, mint házastársakban egyáltalán nem lesz meg.

Aki jegyesétől tilos áldozatot követel, az élet= társnak nem való.

Menyasszonynak, vőlegénynek mindig sok az irígye.

Jegyesünkre vádaskodó névtelen híradásokkal ne mérgezzük a lelkünket; anélkül, hogy elolvassuk, dobjuk be a tűzbe.

Tudod mi a féltékenység? — Szegénységi bizonyítvány!

A polgári kötés ugyanaznap legyen, mint a templomi esküvő.

A polgári kötéshez ne öltözzünk díszbe.

A polgári kötés csak külsőleg avat házastársá.

Esküvői szándékunkat legalább 5 héttel előbb jelentsük a plébánián.

A templomi hirdetést nem szabad szégyelni.

Az egyházi hirdetés nem merő formáság.

Ne utolsó pillanatban kérjünk dispenzációt.

A polgári dispenzáció nem pótolja az egyházit; ezt külön kell kérni.

A dispenzációs kérvény elintézéséhez legalább két hét kell, sőt esetleg több is.

Jó, ha esküvőnk előtt életgyónást végzünk.

Esketéshez a vőlegény jobbra álljon, a menyasszony balra.

Ha van rá mód, tarthatjuk az esküvőnket nászmise keretében is.

Az eskető pap szavára félhangosan, érthetően válaszoljunk.

A polgári kötésről szóló igazolást, az úgynevezett tanúsítványt, otthon ne felejtjük.

Jó ügyelni, hogy a tanúk józanok legyenek.

A családi szentély legszebb dísze, a hitvesi hűség emlékeztetője: a híven megőrzött esküvői feszület.

Az új házasokat ne üdvözljük mindjárt a templomban.

Esküvőkor sem való az oltár előtt csókolózni.

A templomi esküvő: nem menyasszony=szép=

ségverseny, nem díszruhabemutató, nem családi tüntetés és nem színházi jelenet óhajtana lenni.

Kíváncsiskodásunkban esküvőn sem feledhetjük, hogy szentségről van szó, hogy templomban vagyunk, és hogy fegyelmezett keresztények volnánk.

Hivalkodó lakodalom nem biztató bevezetés.

A szabadszájúság lakodalomban nincs megengedve.

Gyónáskor.

Ne ejtsenek rabul a gyónás ellen szórt hangzatos jelszavak.

«Hagyjanak csak engem! Elintézem én a magam dolgát az Istennel!» — Erre ugyan jól megfelelt maga az Úr Isten, mikor elküldte Szent Fiát teljes hatalommal, hogy az ilyenféle ügyek elintézésére alapítsa meg a bűnbánat szentségét.

«Nincsen nekem bűnöm, minek is gyónnék hát?» — aki így beszél, az még sohasem nézett komolyan magába.

Nemcsak a gonosztevőknek van gyónnivalójuk.

Kinek nem beteg az önértékelése, mindig talál gyónnivalót.

«Nem gyónok! A gyónás a papok találmánya.» — Tényleg pap találta ki, a legfőbb pap, Krisztus, aki egyúttal Isten is.

«Nem gyónok a papnak, mert az is csak bűnös ember.» — Nem is az «embernek» gyónunk, hanem az Úr Isten helyettesének.

«Minek gyónjak, mikor az a pap talán még nagyobb bűnös, mint én?!» — Elsősorban kérdés: igazán oly nagy bűnös-e, mint ahogy legtöbbször nem az; másodsorban majdnem mindig

válogathatunk a gyóntatók közt; harmadszor a bűnbocsátás kegyelme ugyanaz marad akkor is, ha bűnös=lelkű pap keze nyujtaná felénk a bűn=bánat szentségének krisztusi poharában.

«Nem gyónok, mert úgyis tudom, hogy megint gyöngé leszek; hogyan ígérem én azt, hogy többé nem vétkezem, mikor úgyis érzem, hogy nem tudom megtartani.» — Becsületeskedésünkben eldobnók a sulykot. Péter is kérdezte egyszer: «Hányszor adjak bocsánatot, Uram, vajjon hétszer?» «Nemhogy hétszer, hanem akár hetven=szer hétszer is!» Vagyis ahányszor csak újra szükség lesz rá. Ne akarjunk mi Krisztusnál okosabbak lenni!

A jó gyónás mindig hoz kegyelmet.

A rendszeres gyónás életben tartja lelkemet.

Ha nem akad gyónnivalóm, a régebben meggyóntakból említsek meg és bánjak meg valamit.

Minél sűrűbb, annál könnyebb a gyónás.

Aki gyakrabban gyónik, könnyen áttekintheti a lelke helyzetét.

De a gyakori gyónással se menjünk túlzásba.

Egy hét alatt egyszer gyónni teljesen elegendő.

Kíméljük a gyóntatóink idejét és türelmét.

Föltűnően hosszú gyónásunkhoz kérjünk külön, megfelelő időpontot gyóntatónktól.

Jó, ha választok magamnak egy állandó gyóntatót.

Végelemzésben azonban mindegy, kinek gyónok.

Ha nem hallanánk jól, mindjárt a gyónás elején jelezzük a gyóntatónak.

Komoly gonddal vizsgáljuk meg lelkiismeretünket.

Lelkem sötétjében csakis a Szentlélek világításánál tudok látni valamit.

Mikor gyónásom előtt magamba tekintek, megkérem a Szentlelket, hogy világítson nékem.

Gyónnivalóimat magamnak kell összeszednem.

Mikor gyónáshoz vizsgálok lelkiismeretet, elég, ha sorra veszem a parancsolatokat, meg a főbűnöket.

A lelkítükör csak emlékeztetni akar.

Az Úr Isten miatt kell bánunk bűneinket.

Elég, ha a bánatot komolyan akarom.

A tökéletes bánat eltörli a bűneimet, de a gyónástól csak akkor mentene föl, ha nem tudnék többé gyónni.

Erős fogadásunk, hogy többé nem vétkezünk, komoly elszánás legyen.

Mikor többen várákoznak a gyóntatószéknél, érkezésem rendje szerint kerülök majd sorra.

Ne bújjunk egészen közel a gyóntatószékhez.

Az Úr türelmes a bűnösökkel szemben, én is legyek türelmes az Úr Isten kedvéért, mikor várákoznom kell a gyóntatószék előtt.

Ha valaki rászorulna, engedjük, hogy soron kívül gyónják.

Ha a gyónásra még sokan várákoznak, ne húzzuk az időt a bevezető formulával, hanem vessünk keresztet, mondjuk meg, hogy mikor gyóntunk, s kezdjük szépen gyónni.

A leírott bűnjegyzéknek sok a veszedelme.

Lehetőleg fejből gyónjak, ha tudok.

A bűnt érthetően a maga nevéen nevezzük.

A halálos bűnhöz a számot is mondjam hozzá.

«Néha», «többször», «sokszor», majdnem semmitmondó szavak: ahány ember mondja, annyi-félét jelent.

Sokkal helyesebb, ha számmal fejezem ki: egy év alatt, vagy havonta, vagy hetenként, vagy napjában jellemzően ennyiszer.

Bocsánatos bűnhöz nem kell számot említeni.
A gyóntatószékben halkan bár, de érthetően beszéljünk.

Gyónásunkban lehetőleg ne mentegetőzzünk.
A gyóntatószékben ne említsünk neveket.

Ne másokat hibáztassunk, foglalkozzunk magunkkal.

Ne olyanról áradozzam, amit nem csináltam.
Gyónásommal kapcsolatban tanácsot is kérhetek.

Ha a gyóntató kérdezne, legyek érte hálás.

Ha esetleg nem értettük jól az elégtételt, kérdezzük meg bátran.

Az elégtétel végzését ne igen halogassuk, mert könnyen elfelejthetjük.

Ha az elégtételemet netán elfelejtettem, következő gyónásomkor újat kérek helyette.

Az elégtételhez a saját jószántamból is adhatok valamit.

Ne csupán a bűnt kerüljük, hanem igyekezzünk minél több jót tenni.

Ha szüntelenül csak jót igyekszem tenni, sem időm, sem kedvem nem marad a bűnre.

Ha utólag látom, hogy valami gyónásközben kiesett az eszemből, nem történt semmi baj, nyugodtan áldozhatom, csak aztán a következő gyónásomban említsem meg.

Mások gyónásába belekiváncsiskodnom bűn lenne.

Ha valamit meghallottam mások gyónásából, nem vehetem tudomásul, ilyenkor engem épúgy köt a gyónási titoktartás, mint a gyóntatópapot.

A gyónási titkot még életünk árán sem szabad elárulni.

Amit gyóntatáskor nekem mond a gyóntató, az számomra ugyan nem gyónási titok, de szigorúan magánügy és nem tartozik senkire.

Kegyeletes, komoly ember sohasem mondja el másnak, amit neki gyónásközben a gyóntató mondott.

Mikor a gyóntató ideges, vagy mérges, ne vegyük lelkünkre, hanem inkább szánjuk, s a miatta támadt kellemetlen érzéseket ajánljuk föl bűneinkért penitenciának.

Halottakkal szemben.

Haláleset alkalmával első kötelesség: meg=nyugodni Isten intézkedésében.

A halál tényével nincs vége mindennek!

A kegyetlen halál által elszakadni valakitől természetesen fáj, de ha hozzáveszem az örök=életet, az élő Úr Istent, és a föltámadást, fájdalom alábbhagy.

A keresztény szeme a sír száján keresztül nem a szűk és sötét sírverembe réved, hanem az örök=élet gazdag és végtelen tájaira tekint.

A lélekharang vékony hangja minden élő kereszténytől imasegítséget kér az elhunytak számára.

Imádkozzunk a holtakért, amikor csak tehetjük.

A halottainkért szóló gyászmisén áldoznunk is illik.

«Halotti szentség» nincs, hanem csupán «nagy betegek szentségei» vannak.

A gyászjelentés szövegét kinyomatás előtt jó, ha fölülbíraltatjuk gyóntatónkkal.

A halottnak fontosabb az ima, mint a koszorú.

Bármily nagy is a fájdalmunk, ne zokogjunk hangosan, és ne rendezzünk szivettépő jeleneteket, mikor valakit temetünk.

A temetési menetben ne beszéljünk, hanem inkább imádkozzunk az elhunytért.

Temetéskor kerüljük a fitogtatott pompát.

Temetéssel találkozva emeljük meg a kalapunkat, s adjuk meg a tiszteletet.

Az elhúnytról lehetőleg ne beszéljünk semmi rosszat, de magasztalnunk sem kell őt az igazság rovására.

A temető szent hely: «Isten szántóföldje».

Hangos beszéd, nevetgélés, komolytalan társalkodás sohasem fér össze a temető szentségével.

Elhunytjaink sírját tartsuk szépen rendben.

A temetőben nem szabad szemetelni.

A temetői lopás szentségtörés=jellegű.

A síremlékállíttatás nem egyszer csupán versengés, vagy hivalkodás.

Minden síremléken lenni kell keresztnek.

Mielőtt a síremléket megvennők, kérjük ki előbb egy papnak a tanácsát.

Legyen a síremlék komoly és vallásos jellegű.

A holttestet csókolgatni veszélyes és ízléstelen túlzás.

Az elhunyt kezébe pénzt adni babona.

A halottasháznál vigadozni pogány szokás.

A szellemidézés katolikusok számára szigorúan büntetendő, veszedelmes babona.

A halotthamvasztás kegyeletlen és félpogány tüntetés az Egyház ellen.

Halottak estéjén szép a gyertyagyújtás, de csak akkor ér valamit, ha imádkozunk is az elhunyt lelkéért.

Imádkozásunkhoz.

Mikor imádkozom, egészen az Úr elé képelem magamat.

Legyen az én imádságom beszélgetés Istennel.

Ha kérek valamit imámmal, máris nyugodjam meg az Isten akaratán.

Necsak mindig kérjünk; amikor kell, tudjunk hálálkodni is; de próbáljunk minden mellék szempont nélkül csendes imádást is adni az Úrnak.

Ne mondjunk mindig csak szöveg=imádságot, tanuljunk meg saját gondolatainkkal is imádkozni.

Az elmélkedés a leggyümölcsözőbb imádság.

Elmélikedés révén gyarapszik igazán a keresztény lélek.

Gyakran, és ha lehet, rendszeresen végezzünk elmélkedést.

Elmélikedés elején kérjem a Szentlélek segítségét.

Úgy elmélkedjem, amint jobban esik: állva, ülve, sétálva, térdelve, otthon, templomban, szabadban, — mindegy.

Olvassak el valahonnan egy=egy hit=erkölcsi igazságot, azután egyenkint feleljek ezekre a kérdésekre:

Csakugyan így van ez?

Hogyan lehet ez így?

Miért igaz ez?

Mi szól mellette?

Mi közöm nekem hozzá?

Mit kíván ez tőlem?

Hogyan vélekedtem eddig róla?

Hogyan leszek vele ezután?

Az imádkozó külseje összeszedett legyen.

Imádkoznom csakis tiszteletről tanúskodó testtartással illő.

Az áhitat külsőleg is látszódjék meg rajtam.

Fekve imádkozni nem nagyon illendő.

Térdelés ideje alatt legyen hátul a két sarkam összetéve.

Csak fél térdrel térdelni nem illő.

A keresztvetésem ne «légyhajítás» legyen.

Szabályosan tegyem össze kezemet.

Összetett két kezünk természetes tartásban legyen mellünk előtt.

A jobb hüvelykujjunk keresztezze a balt fő= lülről.

Kézösszetevéskor a többi ujjunkat nyujtsuk ki és zárjuk pontosan egymáshoz.

Szabályosan összetett kezünk két tenyere pontosan fődje egymást.

Magánimádságot szabad összekulcsolt kezek= kel is végezni.

Reggeli és esti imánk soha el ne maradjon.

A reggeli imádságot könnyű elfelejteni, leg= jobb tehát valamely teendőnkhez fűzni, vagy templomlátogatással kapcsolatban végezni.

Reggeli, déli és esti harangszóra el ne felejt= sem az Úrangyalát elmondani.

Ha megkondul a harang, a férfiak emeljenek kalapot, a nők pedig szépen vessenek keresztet, mert ez így van rendjén.

Étkezések mellől az asztali áldást nem lehet elhagyni hálátlanság nélkül.

Saját otthonunkban az evés előtti és utáni imát mesterkéeltség nélkül, együtt végezhetjük.

Mikor imádságom másnak szemet szúrna, vagy vallásunkat miatta gúnyolódás érné: észrevétlenül, csak lélekben imádkozom.

Egyszer=egyszer azokról is emlékezzem meg imámban, akikért valószínű, hogy senki sem imádkozik.

Jó, ha átgondolom néha: kikért is vagyok kö= teles imádkozni.

Szeressem a keresztutat végezni.

Bizalommal imádkozzunk Jézus Szent Szí= véhez.

A szentolvasót is gyakran imádkozzuk.

Kereszteléskor.

Keresztelés a családban annyiszor lehessen, amennyiszor azt az Úr Isten akarja!

Keresztnévként valamelyik szent nevét válasszuk.

Akinek nevét viselem, az a védőszentem.

Mindenkinek legyen keresztapja, keresztanyja.

Keresztszülőnek csak katolikust hívhatunk.

Akinek a házassága egyházilag nincsen rendben, keresztszülő sem lehet.

A keresztszülők felelősek keresztgyermekük lelki fejlődéséért.

Katolikus ember másvallásúaknál nem lehet keresztszülő.

A kereszteléssel a születés után legfőljebb 8—10 napot várjunk; de legjobb: mihelyt lehet, halogatás nélkül.

A keresztelés előtt érdeklődjük meg, hogy mikor keresztelnek.

Ha beteg a gyermek, egy percet se várjunk a kereszteltetéssel.

A kereszteltetést lehetőleg ne bízuk idegenekre.

Hacsak lehet, a keresztszülők tartsák a keresztelendőt a keresztvíz alá.

A kereszteléshez nézzünk utána a szertartási feleletek szövegének is.

A keresztelő pap kérdéseire hallhatóan, értehetően kell felelni.

Ha haldoklik a kisgyerek, tiszta vízzel, s az Atya=Fiú=Szentlélek nevében az keresztelje meg gyorsan, aki éppen éri.

Hacsak lehet, ne a szülő szolgáltatassa ki a szükségkeresztiséget.

A szükség=keresztelést is lehetőleg tanúk előtt végezzük.

A szükségkeresztelést, mihelyt lehet, azonnal jelentsük a plébánián.

Keresztelő alkalmával szép ajándék egy kis keresztelőingecske.

Negyven nap múltával az újszülött édesanyja áldassa meg magát gyermekével együtt.

Körmeneten.

A körmenet az egyik legszebb, nyílt hitvallás.

Körmenetkor pontosan engedelmeskednünk kell a rendezőknek.

Körmeneten beszélgetni csúnya tiszteletlenség.

Ne integessünk ki a körmenetből az út szélén állók felé, ne beszéljünk oda és ne köszöngessünk föltűnően.

Ha körmenet közben szentséges áldás van, iparkodjunk letérdelni.

Sárba, vízbe, piszokba nem kell letérdelni.

Igyekezzünk megőrizni a közös éneklés egyöntetűségét.

Ügyeljünk, hogy a menet ne szakadjon meg miattunk.

Másvallásúak közt.

A polgári életben békésen férjünk meg a másvallásúakkal, de katolikus Egyházunk érdekeire mégis legyünk tekintettel.

Katolikus vallásommal bántóan ne kérkedjem, de legyek rá büszke és valljam meg bátran, ha kell.

Másvallásúaknak fülehallatára különösen ne beszéljünk egyházi hibákról.

Öntudatos katolikus nem tűrheti el, hogy a jelenlétében akár az Egyházat, akár a papságot bántalmazták.

«Nem számít a vallás, csak becsületesek legyenünk.» Krisztus csak egyetlen egyházhajót ácsolt, mely a siralomvölgyéből átszállít az örök-haza partjaira; aki nem akar rászállni, lehet más-kép akármilyen, — lemarad!

Nem hatalmazott föl senki, hogy az Egyház nevében vallási vitát rendezzek.

Ha más-hitű személyek vitára akarnának kényszeríteni, határozott formában térjek ki előle.

Ne vegyem lelkemre, hogy az én esetleges hiányos értesülésem miatt látszólag az Egyház igaza valljon kudarcot.

Ha jól meg tudok felelni a szóbanforgó kérdésre, — feleljek.

A más-hitű vitatkozóknak rendesen kedvezőbb a helyzetük, mert csak egyszerűen tagadniok kell a katolikus igazságot.

Társaságban más-hitűek vallásáról mi se szólnunk gúnyosan, kegyeletlenül, vagy sértően.

Ha valamely más-hitű kijelentést nem tudnék megoldani, kérdezzem meg gyónásomkor, hogy mi rá a felelet.

Nyugodt lehetek, mert nincs olyan vallási nehézség, melyre kielégítő megoldás ne volna.

Vallási nehézségemre minél előbb keressem a megoldást.

Misehallgatási= imádság= és böjtkötelezettségünkkel ne szégyeljük magunkat esetleges gúnyos megjegyzések ellenére se.

Ha másvallásúak előtt sem szégyenlek eleget tenni vallásom parancsainak, ezzel csak becsülést szerzek az Anyaszentegyháznak s önmagamnak.

A hitemre veszedelmes társaságot kerüljem.

Akik nem hajlandók vallásomat tiszteletben tartani, azok közé ne menjek.

Nyilvánosság előtt.

Föltűnésre pályázó vallásgyakorlatok beteg lelkületről tesznek tanúságot.

Keresztvetésünk az utcán minél kisebb feltűnéssel történjék, nehogy kihívjuk vele a más= hitűek gúnyját.

Templom előtt elhaladva, fölösleges térdet= hajtani a nyílt utcán.

Mikor zárva van a templom, nagyon feltűnő, ha valaki a lépcsőkön térdelve mégis minden= áron áztatoskodik.

Ha esetleg észreveszem, hogy a szembejövő pap Oltáriszentséget visz valamelyik nagybeteghez, míg mellettem elhalad, ne szégyeljek letér= delni.

Mikor papot köszöntünk az utcán, ne vessünk keresztet, ne verjük a mellünket, és ne hajtsunk térdet.

Utcán, villamoson papot látva, ne kezdjük mindjárt harsogva emlegeti, hogy katolikusok vagyunk és milyen vallásosak! — csak azért, hogy a pap hallja.

Az út mentén fölállított kereszt vagy szent= szobor előtt ugyanúgy tisztelgünk, mint a temp= lom előtt.

Épületek falára, vagy kirakatba kitett szent= képek és szobrok előtt nem kell tiszteletet nyil= vánítani.

Olvasmányainkhoz.

Katolikus családba ne engedjünk be más világ= nézetű és sokszor romboló sajtótermékeket.

Katolikus ember katolikus lapokat ol= vasson.

Járassunk vallásos jellegű folyóiratokat.

Legyen könyvtárunkban néhány vallásos mű: lelkiolvasmánynak.

Gyermekeink részére szerezzünk jó, katolikus ifjúsági=könyveket.

A szentek élete minden családtag részére épületes olvasmány.

Legyen a házunknál katolikus kiadású Szentírás is.

Szentírásfordítást csak egyházilag jóváhagyott és jegyzetekkel ellátott kiadásban szabad olvasnunk.

A nem katolikus, vagy jegyzet nélküli, magyar nyelvű Szentírás=kiadást katolikusoknak olvasni szigorúan tilos.

Erkölcseileg kifogásolható olvasmányok gyermeknevelő keresztény családban semmiképp sem tűrhetők.

Az egyházi könyvtilalom, vagy «index» korántsem szűgyelni való gyámkodás, hanem halhatatlan lelkünk óvása a megmérgeződéstől.

Indexes könyvet engedély nélkül olvasni: súlyos bűn.

Indexre tett könyvet nem tarthatok magamnál és külön engedély nélkül nem olvashatok.

Ha tanulmányaim során indexes könyvet kell olvasnom, gyóntatómon keresztül kérek rá engedélyt.

A névszerint megbélyegzett és hitet, erkölcsöt különösképpen támadó indexes=könyveket engedély nélkül olvasni kiközösítéssel jár.

Kölcsönkapott könyvet megtartani lopásnak számít.

Öltözködésünkhöz.

Jó keresztény ember öltözködésében a finom egyszerűség az uralkodó.

A gondozatlan és szennyes külső ellentétben áll az evangéliumi szellemmel.

Épp a komoly vallásosság senkitől sem követel ápolatlanságot, vagy elhanyagoltságot.

A kikentség=kifentség nem keresztény stílus.

A keresztény divat nem hanyagolhatja el a krisztusi erkölcs követelményeit.

Merészen kivágott, túlságosan szűk, föltűnően rövid, vagy igen átlátszó női öltözettel csak botránkoztatni és rontani lehet.

Papokkal szemben.

Nagyon tiszteljem a papi méltóságot.

Az igazi pap maga is megrendülve tekint krisztusi hatalmára.

Ha papot vagy szerzetest hív az Isten családunkból, adjuk őket oda szívesen az Úrnak és érezzük ezt részéről nagy kitüntetésnek.

Papot köszönteni = Krisztust megbecsülni.

Felnőttnek is jól áll, ha köszönti Krisztus papját.

Krisztus szolgájával találkozni, csak áldást és szerencsét hozhat az emberekre.

Pappal találkozni s megfogni a gombot: selejtes emberek csúfondáros babonája.

Papra megjegyzést tenni, polgári szemmel nézve is jogtalan és ízléstelen.

Legyen elv számomra: Isten szolgájáról, vagy csak jót, vagy semmit.

Papjainkat inkább védjük, mint szapuljuk.

Igen sok papi hiba és botrány csupán a gyanakvó agyakban létezik, minden alap nélkül.

Ha papokról rosszat hallok, először is az jusson eszembe: ki mint él, úgy ítél.

Ha tényleg volna alapja a mende=mondának, inkább takargassuk, mintsem hogy hirdessük, hiszen Egyházunk emberi sebeiről van szó.

Aki papi hibákat szellőztet, az illető papon nem javít, a maga és mások lelkén viszont mindig rombol.

Ha pap tenne helytelent, az neki magának baj; ha meg is ütközném rajta pillanatra, jól tudom, hogy ez nekem nem lehet szabadságlevél semmiféle rosszra.

Mi a pápa? — Szent Péter utódja, az Anyaszentegyház feje.

Mi a bíboros? — A pápa kormányzó és tanácsadó testületének tagja, de nem föltétlenül püspök is egyúttal.

Mi a primás és patriarcha? — Főérsek.

Mi az érsek? — Főpüspök.

Mi a püspök? — Az apostolok teljhatalmú utódja, valamelyik egyházmegye papi fejedelme.

Mi a kanonok? — A püspök udvari tanácsának tagja.

Mi az esperes? — Főplébános.

Mi a plébános? — Egy-egy plébánia vezető-papja és atyja.

Mi a helyi lelkész? — Önállóan működő pap, de még nem plébános.

Mi a káplán? — Segédlelkész.

Prépost, prelátus, apát, pápai kamarás, pápai káplán, stb. — ezek kitüntető címek, megkülön-

böztető jelvényekkel, néha javadalmakkal is egybekötve.

A püspök alá rendelt egyházmegyei papságot világi papoknak hívjuk.

Mik a szerzetespapok? — Saját előljárók alatt egyes szerzetes házakban közös életet folytatnak; egyben fogadalmat tesznek szegénységre, tisztaságra, engedelmisségre, esetleg valamifélek lön föladatra is.

— Legtöbb szerzetes keresztneve helyett szerzetesi nevet választ.

Aki kispapokat oktat valamely hittudomány-szakra, az teológiai tanár.

Aki középiskolában tanítja a hittant, az hittanár.

Aki elemiben tanítja a hittant, az hitoktató.
Magasabbrangú főpapoknál a «főtisztelendő» elé oda szokás írni: nagyságos, vagy méltóságos; kit=kit ahogy illet.

Nálunk a fölszentelt papot főtisztelendőnek szokás címezni.

Plébánián.

Mindig azzal a tudattal lépjük át a plébánia küszöbét, hogy lelkünk pásztoraihoz, nem pedig idegen és rideg hivatalnokokhoz jövünk.

A plébánia területén a megfelelő köszöntés :
Dicsértessék Jézus Krisztus!

Ügyes=bajos dolgainkat hivatalos órák alatt intézzük a plébánián.

Haldoklóhoz a papot éjjel=nappal hívhatom.

Súlyos betegünkhöz, amennyiben nem kell félni hirtelen rosszabbodástól, lehetőleg nappal hívjuk a papot.

Ne akarjunk minden apróságot föltétlenül személyesen plébánosunkkal intézni.

Az esküvőt, keresztelést, misemondatást, temetést idejében jelentsük a plébániahivatalban.

A plébánián szívesen adnak jótanácsot is.

A plébániahivatalban ne fölényeskedjünk és ne hangoskodjunk.

Lakhelyváltoztatás esetén új plébánosunknál is tegyük tiszteletünket.

Prédikációkor.

A prédikáció által a Szentlélek akar hozzám beszélni.

Rendszeresen hallgassunk prédikációt is.

A szentbeszéd=hallgatás kizárólag a mi lelkünk érdeke.

Minden szentbeszédben, találhatunk, ha akarunk, legalább egy nekünk szóló mondatot.

A prédikációtól való húzódozásomat saját érdekemben győzzem le magamban.

Nálam ne a szónok személye számítson.

Nem való a szentbeszédre bólogatva helyeselni, s főként hangos szóval nem.

Hallható nevetés az Isten házában soha sincsen megengedve.

Míg a szentbeszéd tart, maradjak a helyemen.

Prédikáció alatt ne köhécseljünk, és ne köszörüljünk a torkunkat.

Ne egyebet csináljak, a szentbeszédet hallgassam!

Figyelmetlenségünkkel ne zavarjunk másokat.

Aki több hónapon át sem hallgat szentbeszédet, alig menthető a mulasztás bűnétől.

Ha évekig egyáltalán nem hallgatnék szentbeszédet, félő, hogy súlyos=bűnt vennék a lelkemre.

Sekrestyében.

Nem illik a sekrestyébe az ajtónyíláson át belesni.

A sekrestye szent hely, hangos szónak, nevezésnek, tréfálkozó megjegyzésnek nincsen benne helye.

A sekrestye nem alkalmas arra, hogy ott társalogjunk.

A sekrestyébe csak akkor menjünk be, ha tényleg van valami elintéznivalónk.

Ha a sekrestyébe lépek, nekem kell köszönnöm Jézus Krisztus nevével.

Elintéznivalómmal ne az imádkozó, vagy éppen öltözködő papokat zavarjam, hanem forduljak vele a sekrestyészhez.

Hacsak lehet, a templomba ne a sekrestyén át menjek.

Ne a sekrestyében hallgassuk a szentmisét.

Önhatalmúlag semmit se vigyünk ki a sekrestyéből.

Ha valami zavart, vagy rendeznivalót látok a templomban, ne restelljek beszólni a sekrestyésznek.

Ha valaki rosszul lenne, vízéért, székért, telefonért, eligazításért forduljunk a sekrestyészhez.

Ha meglátunk valamely templomban felejtett dolgot, ne hagyjuk ott gazdátlanul, adjuk be a sekrestyébe.

Ne hagyjunk ott semmit a templomban, akkor nem fog elveszni!

Ha nem kerül meg a templomban felejtett dolog, csak magamra nehezteljek, ne a sekrestyésre.

Éslüvőkor, kereszteléskor, temetéssel kapcsolatban illik valamit adni a sekrestyésznek is.

Szegényekkel szemben.

Csak olyan gyűjtőnek adjak, ki pecsétes írással tudja magát igazolni.

Ha nincs miből adnom az egyletekből küldött gyűjtőknek, legalább keresztényileg legyek kedves hozzájuk.

Mindenkor készek legyünk alamizsnát adni.

Utcán kéregetőnek csak akkor adjunk, ha nyomorék, vagy elaggott.

Egy falatka ételt ne sajnáljunk a szegénytől.

Az alamizsnát mindig az Úr Jézus nevében adjuk.

Az igazán szegényekben Jézus Krisztust lássuk.

Túlzott jószívűségunktől ne engedjük elhomályosítani keresztényi okosságunkat.

Adományainkat vagy a karitás központnak, vagy egyéb szegénygondozó egyesületnek juttassuk.

Az elnyűtt ruhaneműeket és egyéb öltözéki kellékeket, ne engedjük heverni, hanem juttassuk el a szegényeknek.

Az utcán kéregetők keresetten szívreható, körmondfont meséinek be ne dőlünk.

Szentáldozáskor.

A gyakori szentáldozás igen nagy kedvemeny; ha tehetem, éljek vele.

Egy-egy jó gyónás után többször is áldozhatunk, amíg ebben halálos bűn meg nem akadályoz.

Igen hosszú időn át ne áldozzam gyónás nélkül.

Milyen gyakran áldozhatom, a gyóntatóm mondja meg.

Ha tehetem, legalább is minden nagy=ünnepen áldozzam.

Egy napon csak egyszer szabad áldozni!

Szentáldozásom reggelén különleges gonddal mossam ki a számat.

Ha netalán szájöblítés közben leszalad egy kevés víz a torkomon, attól még áldozhatom, mert erre az esetre külön engedély van.

Ha feledékenységből akár csak egy falat ételt, vagy egy korty italt is lenyeltünk, áldozáshoz az=nap nem járulhatunk!

Szabad áldoznom, ha nem is tudtam elvégezni még az elégtételt.

Az áldozáshoz alapos készüllettel járuljunk.

Áldozáskor jövet=menet tegyük szépen össze a kezünket.

Az áldozáshoz menet s attól távozóban, míg kint van a Szentség, hacsak módom van rá, ket= tős térdet hajtok.

Áldozáshoz járulóban különösen legyek a többiek iránt figyelmes és gondos.

Ne várassam meg az áldoztató papot.

A szentáldozáshoz úgy induljak, hogy még idejében odajussak.

Szentáldozás előtt és közvetlenül utána fölös= leges és veszélyes keresztet vetni magunkra.

Az áldoztató=tálcát vízszintesen tartsuk.

Az áldoztató=tálcát az állunk alatt tartsuk, de ne érintsük hozzá. .

Mikor már ott térdelünk, s várjuk a szent= ostyát, ne szájjal imádkozzunk, nehogy veszélyez= tessük az Oltáriszentséget.

A szentostya vételéhez jól nyissuk ki szánkat.

Ne mulasszam el nyelvemet az ajkamig nyuj= tani.

Fölsleges a nyelvünket egészen kiöltetni.

Szentáldozás közben emeljük föl jól az arcunkat.
Míg a szentostyát várjuk, zárjuk le a szemhéjunkat.

Nyugodtan várjuk meg, míg a szentostyát a nyelvünkre helyezik.

Ne kapjunk a szánkkal a szentostya után.

Ügyeljünk, hogy a pap keze ne érjen a szánkhoz.

Vigyázzunk, hogy ne leheljünk rá a pap kezére.

Ha megkaptuk a szentostyát, szép lassan és óvatosan húzzuk be a nyelvünket.

Áldozásunk után hamarosan keljünk föl, s adjuk át a helyünket másoknak.

Áldozástól távozóban süssük le a szemünket, s magunkba mélyedve, imádkozva menjünk.

Szentáldozás után ne feledkezzünk el hálát adni.

Szentáldozásom után jó ideig ne feledjem, hogy Krisztust hordozom!

Ha testületek áldoznak, ne bontsam meg soraimkat ; utánuk áldozzam.

Ha seb van a számon, vagy az arcomon, a többiek miatt egyelőre tartózkodnom kell az áldozástól.

Ha templomba mennek a nők, ne tegyenek a szájukra pirosítót; főleg szentáldozáshoz ne!

Míg áldozni megyünk, fölügyelet nélkül ne hagyjunk helyünkön semmit, amit gonosz kezek elemelhetnének.

Ha nem akarunk áldozni, ne térdeljünk a rácshoz áldoztatás idején.

Mikor valóságos módon nem áldozhatunk, végezzünk lelkiáldozást.

Lelkiáldozást így végzek: vágyó szóval hívogatom az Úr Jézust lelkembe, s élő, meleg szeretben eggyé forrok Vele.

Szentmisén.

Egy szentmise minden áldozatot megér.

Misehallgatásból sohasem elég!

Szentmisehallgatás nélkül nem ünnep az ünnep.

Legszebb, ha az egész család együtt megy a szentmisére.

Ha Krisztusnak nincs messze az égtől az oltárig, énnekem sem lehet messze, otthontól a templomig.

Kirándulás nem jogosít misemulasztásra!

A szentmisehallgatás parancsa nyaralás közben sem szünetel!

Ha ünnepnap kirándulunk, a kirándulási tervet úgy állítsuk össze, hogy útközben valahol szentmisét is hallgathassunk.

A vasárnapi szentmisét sem előtte, sem utána nem lehet hétköznapon letudni, vagy pótolni.

A rádió nem «szentmisét», hanem csak éneket, zenét, legfőljebb prédikációt tud közvetíteni.

Ha egy kicsit ráeszmélünk, mit jelent egy «szentmise», hétköznap is csak kényszerből fogjuk elmulasztani.

«Én nem járok templomba, de becsületesebb vagyok, mint a templomjárók.» Maga a templombajárás nem tesz talán szentté, de igazán becsületes csak az olyan ember, ki Istennek is megadja azt, ami az Istené.

«Én a szabad természetben bensőségesebben tudom imádni az Istent.» — Viszont az Anyaszentegyház Krisztustól nyert hatalmával saját érdekünkben a templomba rendel!

Sokan hajtogatják: «Én magamban sokkal jobban tudok imádkozni». Ezt nem tiltja nekem senki, de ünnepnap a szentmisén mégis ott kell lennem.

Legalább évente párszor plébánia=templom=munk nagymiséjére is jussunk el, ha lehet.

Vegyem tudomásul, hogy vasárnap=ünnep=nap a plébánosom értem és enyéimért ajánlja föl szentmiséjét.

Nagy=ünnepek másodnapján szentmisét csupán ajánlatos hallgatni.

Szűz Mária=ünnep csak kettő van kötelező: Nagy Boldogasszony ünnepe augusztusban, Szepölötlen Fogantatás decemberben.

A jó katolikus ember külön szeretetből, ősi buzgósággal iparkodik megtartani minden piros=betűs Máriaünnepet.

Melyik igaz magyar=ember tudná azt megállni, hogy Szent István napján nem enjen templomba?!

Amikor csak tehetem, hétköznapon is merítek a szentmise erőforrásából.

Úgy illő, hogy mi várjunk a mise kezdésére néhány percet.

Misekezdetről elkészni, csúnya illetlenség, sőt egy kicsit bűn is.

Ha a följánlástól elkéstünk, vagy még áldozás előtt eltávoztunk volna, új misét kell hallgatnunk.

Mindíg ajánljam föl valakiért, valamiért mise=hallgatásomat.

Egy időben több szentmisét is lehet hallgatni.

Ne mást imádkozzam, a miséhez kapcsolódó imádságot végezzek.

Éljem át a szentmisét: tekintsek oda és kérdezzem magamban: miért is teszi ezt most így a pap?

Ha nem tudom, mi miért történik a mise=mondó oltárnál, nézzek utána.

Misehallgatáshoz lehetőleg misekönyvet használunk magyar fordításban.

A mise=szöveget magyar nyelven pár fillérért megkaphatjuk kis füzet=alakban is.

Amikor a népet szenteltvízzel hintik, vagy megtömjénezik, föl kell állni.

Dominus vobiscum=ra, Orate frates=re keresztet vetni fölösleges.

Lehetőleg annál az oltárnál foglaljak helyet, amelyikről a szentmisét hallgatom.

A szentmise előtt legalább bánattal tisztítsam meg lelkemet, vagy ha kell, gyónjak meg.

Mikor a miséző az oltárhoz vonul, vagy attól távozik, tisztelettudóan álljunk föl.

Az evangéliumkor használt hármás kis keresztet jobb hüvelyk ujjam hegyével (de nem a körmével) rajzolom a homlokomra, ajkamra és szívemre.

Hárompapos misében csak az énekelt evangéliumra kell fölállni s nem, mikor azt a pap előbb csendesen olvassa.

Aki bír, térdeljen Sanctus=tól az áldoztatás végéig, mert tulajdonképpen így van rendjén.

Úrfelmutatásra és az áldozásra, amíg csak meg bírom tenni, le kell szépen térdelnem.

Az Úr Jézus testét=vérét azért mutatják föl, hogy reátekintsek.

Kétezer esztendő, üdvös, szép szokás: ha misét hallgatok, áldozom is rajta.

Utolsó áldáskor térdre ereszkedem és keresztet vetek.

Várjuk meg a misevégi imádságot is.

Nem a mise hosszú, de az áhitatom rövid!

Buzgóságomra jellemző: milyen gyakran mondatok szentmisét.

«Imádkozik a pap, ha jól megfizetik»: ez a mondás csupán másvallású csúfolódás, melynek néha, sajnos, fölületes katolikus is bedől.

A misepénz részint áldozathozatal, részint egy kis gondoskodás az egyháziakról, de semmiképpen sem «ára» a szentmisének.

Az oltár nem automata, mondván: bedobom a misepénzt, kiesik az eredmény.

Minden pap szentmiséje ugyanannyit ér.

Nem lényeges, milyen színben mondják szentmisémet.

Az énekes és csendes szentmise csak külső pompában különbözik egymástól.

Egyszer=egyszer menjek el rorátéra is.

Az éjféli szentmise: áldozatos tisztelgés a kicsi Jézus előtt.

Tekintsem a ministrálást kitüntető szolgálatnak.

Vigyázzunk, a szentmise nem divatbemutató!

Szentmisehallgatáshoz semmiképp sem illő a feltűnő sportöltözék, különösen nők számára.

Szórakozás közben.

Igazán örülni csak tiszta lélekkel lehet.

A tiszta öröm, mint életföltétel, nem ellenkezik az evangéliummal.

A keresztény emberen üdülés közben is meglassék a Krisztusi mérséklet és fegyelem.

Katolikus embert szórakozásában is szabályozza néhány szociális szempont.

Táncolni is lehet jókedvvel és mégis tisztességesen.

A szórakozásom sohase fajuljon ünneprontássá.

Szórakozásomat jó előre úgy irányítom, hogy a másnapi kötelességeken csorba ne essék.

A túlságos eszem=iszom, dínom=dánom katolikushoz nem méltó.

Szórakozásom alatt sem felejtettem a komoly, krisztusi szavakat: «Jaj annak, aki által botrány jó!»

Ne engedjünk közelünkbe kétértelmű, vagy mocskos beszédet.

Ne keltsük rosszhírünket a szeszes italokban való mértéktelenséggel.

Komoly összegekre menő szerencsejáték a katolikus komolysággal és felelősséggel nem egyeztethető össze.

Katolikus ember kétes hírű helyekre nem teszi be a lábát.

Selejtes filmekkel, színházi darabokkal nem szennyezem be magam.

Mielőtt egy darabot megnézek, előbb elolvasom kritikáját.

Ha nincs kéznél írásbeli kritika, kérjek élőszóval a gyóntatószékben.

Társaságban.

Pihenőidőnk nagy részét otthonunkban töltjük.

Kell emberek közé járnunk, de ne váljunk a társaság rabjává.

A jó keresztény ember hozzátartozóival együtt jár el társaságba.

Magatartásomban, viselkedésemben nem tűnök meg olyat, ami a krisztusi elvekkel meg nem fér.

A nem keresztényies, és a gyöngé erkölcsi alapokon nyugvó társasági szokásokat elkerülöm!

Komoly katolikus ember a társaság becsülését sohasem léhasággal, hanem erkölcsi komolysággal igyekszik kivívni.

Az erkölcsi komolyság egyáltalán nem zárja ki a mosolygós jókedvet.

Társaságban ne tartsunk erkölcsi prédikációkat, mert ezzel többet ártanánk, mint használnánk.

Ne vegyünk föl ájtatoskodó, keneteskodó beszédmódot.

Társaságban se szégyeljük, hogy katolikusok vagyunk.

Külsőm mindig méltó legyen katolikus mi voltomhoz.

Sohase tűrjük, hogy valaki vallásunkat becsmérelje.

Vallási vitákat ne kényszerítsünk ki, de alkalom adtán mondjuk meg a magunk véleményét.

Katolikus számára elvből tilos a párbaj!

Nálunk a párbajozásért kiközösítés jár.

A lovagiasság nem a párbajnál kezdődik, hanem ott, hogy mások iránt minden körülmények között tisztelettel viseltetem és sértésre sohasem ragadtatom magamat.

Katolikus ember párbajsegédséget nem vállalhat el.

Párbajbonyodalmakban az én szerepem csak az lehet, hogy a feleket igyelek jobb belátásra bírni és kibékíteni egymással.

Ha nem adok rá alkalmat, párbajügyem sohasem lesz.

Katolikus nőre csöppet sem dicsőség, hanem inkább súlyos erkölcsi vereség, ha a férfiakat párbajba sodorja.

Templomban.

A templomban szemtől-szemben vagyok a fölséges Úr Istennel!

A templomhoz közeledve idejében hagyjuk abba beszélgetésünket.

A templom környékén sohse hangoskodjunk.

Templom közelében dohányozni nem való.
Katolikus templom előtt minden katolikus fiú,
ifjú, és férfi emeljen kalapot.

A nők a templom előtt vessenek keresztet.

Férfinek a templom előtt nem kell keresztet
vetnie.

Templomba lépésünk előtt töröljük meg a lábunkat.

Csapóajtós bejáratnál az utánunk jövőkre is
gondoljunk.

Templomba=lépéskor hintsük meg magunkat
szenteltvízzel, s csak azután hajtsunk térdet.

Elég, ha az ujjunk hegye ér a szenteltvízbe.

Míg egészségem engedi, földig hajtok térdet.

A biccentés nem térdhajítás!

Az egyes=térdhajítást jobbtérddel kell végezni.

Az egyes=térdhajítás egyenes tartással és főhajítás nélkül menjen végbe.

A keresztvetés nem tartozik hozzá a térdhajításhoz.

Térdet hajtunk csupán a szentséges oltár előtt kell.

Az Oltáriszentség ott van, ahol az örökmécses ég.

Kitett Oltáriszentségnek kettős térdhajítás jár.

A kettős=térdhajítást szabályosan így végézzük : kezek összetéve, jobb térdet a földig, ballal mellé, mély főhajítás, majd fölkelés.

Térdelésből a fölkelést ballábbal kell kezdeni.

A templomba érve: első az Oltáriszentség, s csak azután a szentek!

Ne álljuk el teljesen a templom bejáratát.

A templomi tömegben kellő kímélettel haladjunk előre.

Tolakodásunkkal ne zavarjuk meg a többi hívő áhítatát.

Az Isten házában lábujjhegyen járjunk!
Ne csoszogjunk, ne kopogjunk, mikor a templomban járunk.

A templomban se álljuk el az utat.

Csoportos bejárásokkor ne törtessek előre, várjam meg a soromat.

Ha nincsen rá szükség, a templomban ne járunk egyik helyről a másikra.

A férfiak a lecke-, a nők az evangéliumoldalon foglaljanak helyet.

Közös istentiszteleten ne foglaljuk el a padok szélét.

A fenntartott helyekre ne telepedjünk le.

Gyerek miatt ne álljon a felnőtt.

Öregeknek, betegeknek adjunk ülőhelyet.

A templomi padban egyenes tartással és tiszteltetéssel kell ülni.

A templom főhajójában úgy kell viselkednünk, ahogyan azt a főoltárnál éppen folyó szertartás megkívánja tőlünk.

Ha tehetem, vegyek részt a közös éneklésben is.

A közös éneklés a legszebb imádság!

Szeressem és tanuljam a napjainkban föltámasztott, torzulásaiktól megtisztított, ősi, magyar szenténekeket.

Énekközben gondoljunk a szöveg tartalmára is.

Ne siessünk előre, de ne is maradjunk el a közös imában és énekben.

A közös imából s a közös éneklésből ne harsogjon ki a hangunk.

A templomba lehetőleg vigyünk magunkkal imakönyvet is.

Csak az a jó imakönyv, melyen ott olvasható az egyházi jóváhagyás.

Ne ájtatoskodjunk föltűnően: ne boruljunk

se a földre, se a padra; kezünket ne terjesztgessük;
ne verjük folyton mellünket; ne csússzunk a
térdünkön; ne csókolgassuk a templom földjét;
nehogy azt gondolják rólunk, hogy csak színész=
kedünk.

Ha miséznek az oltárnál, semmiképpen sem
illő, hogy lépcsőjére térdeljünk magánimád=
ságra.

Ne ájtatoskodjunk hallhatóan, suttogva, vagy
sziszegve.

Imádkozás közben ne hajtsuk félre fejünket, ne
fordítsuk ki szemünket, ne sóhajtsunk nagyokat.

Hideg kövön ne térdeljünk órák=hosszat.

Az olvasónkra aggatott érmekkel ne csilin=
geljünk.

Az olvasót ne akasszuk a nyakunkba.

Más vidékek szokásait tisztelettel nézzük a
magunk templomában is.

Alkalmazkodjunk a helyi szokásokhoz.

A templomba csak tisztességes öltözetben
léphetünk.

Ha tehetjük, ünnepnapra öltünk ünneplő
ruhát.

Ám jó a templomban viseltes ruha is, csak
tiszta és rendes legyen.

Mélyen kivágott, túlságosan rövid, vagy ujjat=
lan női ruha nem való templomba.

A hajunkat otthon hozzuk rendbe!

A templomban kivételesen sem használhatunk
tükröt.

A templom áhítatához nem illik a festett arc!

Ha valamelyik ismerősöm, vagy följobbvalóm
köszöntése elől sehogyan sem tudok kitérni az
Isten házában, ezt legföljebb fegyelmezett fő=
hajtással tehetem.

A templomban beszélgetni nem szabad!

Templomban ne tekintgessünk jobbra=balra.
Templomban ne nézegessünk és ne mosolyog=unk senkire.

A templomban se oszlophoz, se falhoz, se bútorokhoz ne dőlünk.

Ne ásítsunk bele a templomi csendbe.

A templom zugaiban a firkálások és a bekar=colások tiszteletlenségről és fegyelmetlenségről tanúskodnak.

A piacról jövet csipogó csirkékkel, hápogó kacsákkal, hacsak egy mód van rá, ne menjünk a templomba.

Kutya az Isten házába nem teheti be a lábát!

Templomunk költségeihez szívesen járuljunk hozzá.

Templomi perselybe hivalkodás nélkül minél kisebb zajjal, minél nagyobb adományt igyekez=zünk tenni.

Ha tehetjük, küldjünk virágot is a templomba.

A szertartás vége előtt ne osonjunk ki a templomból.

Zarándoklatokon.

Vigyázat, a zarándoklat nem kirándulás!

A zarándoklat tagjaihoz fegyelmezett, imád=ságos magatartás illik.

Nevetgélés, hangoskodás, világias társalko=dás a zarándokokhoz nem méltó.

Zarándoklat alatt az étkezések idejét kivéve, férfiak a férfiakkal, nők a nőkkel legyenek.

A frissítők hajhászása, a gyakori étkezések, a vendéglőbe való betéretegetések kellemetlenül üt=köznek ki a zarándoklat kereteiből.

A zarándoklat vezetőinek és a rendezőknek könnyen és békésen engedelmeskedjünk.

TARTALOMMUTATÓ.

	Lap
1. Bevezető szavak	3
2. Ájtatosságokon	5
3. Babonaságokról	5
4. Betegen	6
5. Bérmláskor	8
6. Böjtök	10
7. Búcsúk	12
8. Családi szentélyünk	13
9. Egyletekben	16
10. Esküvőn	17
11. Gyónáskor	20
12. Halottakkal szemben	24
13. Imádkozásunkhoz	25
14. Kereszteléskor	28
15. Körmeneten	29
16. Másvallásúak közt	29
17. Nyilvánosság előtt	31
18. Olvasmányainkhoz	31
19. Öltözködésünkhöz	33
20. Papokkal szemben	33
21. Plébánián	35
22. Prédikációkor	36
23. Sekrestyében	37
24. Szegényekkel szemben	38
25. Szentáldozáskor	38
26. Szentmisén	41
27. Szórakozás közben	44
28. Társaságban	45
29. Templomban	46
30. Zarándoklaton	50

